

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า "การศึกษา
นี้เป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อทุก ๆ แง่มุมของชีวิต สังคมไทยจะปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่าง
ราบรื่นก็ต่อเมื่อได้ปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการปกครอง
แบบนี้ ระบบเศรษฐกิจจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วได้ก็ต่อเมื่อเราได้เตรียมกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ
มีแรงจูงใจได้สำเร็จ ความมั่นคงภายในประเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนมีการศึกษาดี มีอาชีพ"
(คุณหญิงอัมพร มีสุข 2519:17) โดยเหตุนี้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตามแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2515-2519 ให้นิยามว่า "การที่ประเทศจะสามารถ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ให้ผลตามความมุ่งหมายนั้น ย่อมจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เป็น
ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ทรัพยากรด้านการเงินและทรัพยากรมนุษย์ ประเทศไทยมีทรัพยากรด้าน
การเงินค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
มนุษย์ให้ได้เต็มที่" (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2514:718) และ
ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ.2525-2529 ได้กล่าวถึงเป้าหมายและ
มาตรการเฉพาะของการพัฒนาโครงสร้างและการจัดบริการสังคม เฉพาะในส่วนด้านการศึกษา
ไว้ว่า "รัฐจะขยายและพัฒนาการศึกษาภาคบังคับทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้เด็กที่มีอายุ
ครบ 6 ปีบริบูรณ์ ได้มีโอกาสรับการศึกษาทุกคนควบคู่ไปกับการขยายการศึกษาในระดับมัธยมต้น
และการศึกษานอกโรงเรียนในท้องที่ชนบทที่ห่างไกล ให้มีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ส่วนการศึกษา
ในระดับกลางและอุดมศึกษาที่เอกชนสามารถดำเนินการได้ รัฐจะส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในการ
จัดการศึกษาระดับนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยจะให้การอุดหนุนทางด้านวิชาการให้มากขึ้น" (สำนัก
นายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524:198)

ในการจัดการศึกษาของไทยปัจจุบัน รัฐไม่สามารถจัดให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง
ด้วยเหตุที่กล่าวแล้วข้างต้นจึงได้ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 24 ว่า

"รัฐพึงเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาระจัดการศึกษาได้ภายในขอบเขตที่รัฐกำหนด แต่รัฐจะต้องดูแลให้สถานศึกษาเอกชนทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งที่จัดเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน และโครงการทางการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ การศึกษาที่เอกชนจัดนั้นจะต้องไม่แสวงหาผลกำไรเกินควร" (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2520:8)

เฉพาะการจัดการศึกษาของไทย ในปีการศึกษา 2526 จากสถิติที่รายงานไว้ในสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2526 (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2526:20) ปรากฏว่า การศึกษาในระบบโรงเรียน ประเภทสามัญศึกษามีจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียน ทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้นดังนี้

จำนวนโรงเรียน	35,700	โรงเรียน
จำนวนครู	489,917	คน
จำนวนนักเรียน	9,498,675	คน

สำหรับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา หรือโรงเรียนอาชีวศึกษาหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนทั้งรัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้นดังนี้

จำนวนโรงเรียน	538	โรงเรียน
จำนวนครู	25,485	คน
จำนวนนักเรียน	564,028	คน

สถิติดังกล่าวหากจำแนกและเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างการจัดการศึกษาของรัฐ และการจัดการศึกษาของเอกชน เมื่อพิจารณาจำนวนครูในตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนครูรัฐบาลกับครูเอกชน และอัตราส่วนจำนวนครูรัฐบาลกับครูเอกชน จำแนกตามประเภทสามัญศึกษากับประเภทอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2526

	ประเภทสามัญศึกษา รัฐบาล : เอกชน	ประเภทอาชีวศึกษา รัฐบาล : เอกชน
จำนวนครู	441,065:48,852	14,713:10,772
อัตราส่วน	90:10	51:49

* นับเฉพาะระดับเดียวกันกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควบคุมดูแล

** นับเฉพาะระดับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควบคุมดูแล

จำนวนครูเอกชนทุกประเภทโรงเรียนที่เอกชนรับภาระไว้ มีจำนวนถึง 59,625 คน ทำหน้าที่ปฏิบัติการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชน จำนวน 1,400,215 คน การเปรียบเทียบจำนวนครูโดยเฉพาะประเภทอาชีวศึกษาในตารางที่ 1 จะเห็นว่าเอกชนรับภาระไว้เกือบครึ่งของการจัดการอาชีวศึกษาทั้งหมด และถ้าจะพิจารณาจำนวนนักเรียนทุกประเภทในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนรัฐบาลกับเอกชน และอัตราส่วนจำนวนนักเรียนรัฐบาลกับเอกชน จำแนกตามประเภทสามัญศึกษากับประเภทอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2526

	ประเภทสามัญศึกษา รัฐบาล : เอกชน	ประเภทอาชีวศึกษา รัฐบาล : เอกชน
จำนวนนักเรียน	8,373,497:1,125,178	288,991:275,037
อัตราส่วน	88:12	51:49

* นับเฉพาะระดับเดียวกันกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควบคุมดูแล

** นับเฉพาะระดับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควบคุมดูแล

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า การศึกษาเอกชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐจัดการศึกษาทั่วประเทศ โรงเรียนเอกชนทั้ง 2 ประเภทนี้ได้รับผิดชอบนักเรียนจำนวนมาก โดยอยู่ในความควบคุมดูแลรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทั้งนี้สำนักงานมีนโยบายการพัฒนาการศึกษาสำคัญข้อหนึ่ง คือ "ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาเอกชนทุกระดับทุกประเภทให้ดีขึ้น และควบคุมให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2526:7) การมีนโยบายการพัฒนาการศึกษาขึ้น เพื่อควบคุมคุณภาพของการศึกษาที่เอกชนจัดขึ้นและส่งเสริมให้จัดได้อย่างมีคุณภาพ ครูจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งในอันที่ก่อให้เกิดคุณภาพของการศึกษา สามารถผลิตเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพต่อไป

ดังนั้นการควบคุมและส่งเสริมการจัดสวัสดิภาพ สวัสดิการและส่งเสริมวิทยฐานะของครูโรงเรียนเอกชนจึงกำหนดไว้ในนโยบายการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525-2529) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนด้วย

การจัดการศึกษาของเอกชนได้แบ่งเบาภาระการลงทุนของรัฐในการให้การศึกษาแก่ราษฎรเป็นจำนวนมาก แต่การจัดการศึกษาเอกชนปัจจุบันประสบปัญหาต่าง ๆ มาก เช่น ปัญหาการขาดทุนของโรงเรียนเอกชนสายสามัญ เป็นสาเหตุให้โรงเรียนเอกชนต้องขอเลิกสัมพันธภาพและหยุดทำการสอนชั่วคราว ขอยุบชั้นเรียน ปัญหาครูว่างงาน ตลอดจนการลาออกระหว่างปีการศึกษาของครู เกิดกรณีพิพาทระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียน ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2526:22) ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีผลกระทบต่อการศึกษาของชาติทั้งสิ้น ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาและแก้ไขปัญหการศึกษา จึงมีการทดลอง ค้นคว้าและวิจัย เพื่อจะได้นำผลไปใช้ปรับปรุงการศึกษาให้เหมาะสมอยู่เสมอ

ปัจจุบันการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ได้กระทำกันอย่างกว้างขวางทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูที่สอนในโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้เพราะครูโรงเรียนเอกชนมีจำนวนมากทั่วประเทศ ขวัญในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องสำคัญ

เป็นแรงจูงใจที่ทำให้มีความรับผิดชอบ ความพึงพอใจในการทำงาน ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูจะสูง และลดปัญหาในการปฏิบัติงานลง กรณีพิพาทระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียนจะไม่เกิดขึ้นและไม่มีปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา คือ ครูลาออกกลางคัน ครูถูกออก ครูว่างงาน เป็นที่ทราบกันว่าปัญหาครูเป็นปัญหาหนึ่งที่กระทบกระเทือนต่อการศึกษาของชาติโดยตรง ทั้งยังเกิดผลกระทบบ้านอื่น ๆ อีก เช่น รัฐต้องรับหน้าที่แก้ปัญหาคูว่างงาน โดยการช่วยเหลือให้ครูเหล่านี้เป็นข้าราชการครูด้วยอัตราที่กำหนดไว้ต่ำกว่าที่ต้องการ ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องแก้เป็นประจำทุกปี จะเห็นว่าการแก้ปัญหานี้เป็นการแก้ปัญหที่ปลายเหตุ ควรจะแก้ปัญหที่ต้นเหตุ เสียก่อนที่จะเกิดปัญหา นั่นคือ การร่วมกันสร้างขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชนด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ได้มีการศึกษาค้นคว้าหลายเล่ม แต่ด้วยกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้และวิธีดำเนินการวิจัยที่ต่างกัน การสรุปผลวิจัยแต่ละเล่มจึงแตกต่างกันไป ดังนี้

ชวน เตียวกุล ได้ศึกษาเรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา พบว่า การตรวจสอบสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาทั้งหมดอยู่ในระดับกลาง (ชวน เตียวกุล 2521:114)

มิ่งศักดิ์ ยอดกลกิจ ได้ศึกษาเรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนราษฎร์ในสังกัดกองทัพบก พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยการขาดงานและการโยกย้าย ความเชื่อมั่นและนับถือในตัวผู้บริหาร ความสัมพันธ์อันดีกับคณะครูและนักเรียน ความเพียงพอของการสื่อสาร ความเพียงพอของรายได้ การยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ความรู้สึกในการประสบความสำเร็จ สภาพการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจ ความร่วมมือในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม ความมั่นคงปลอดภัยและสวัสดิการ ความเจริญก้าวหน้าและเลื่อนตำแหน่ง จากปัจจัยเหล่านี้สภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์สังกัดกองทัพบก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (มิ่งศักดิ์ ยอดกลกิจ 2521:120-125)

ไพบุลย์ วิสัยจร ได้ศึกษาเรื่องขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง (ไพบุลย์ วิสัยจร 2523:76-84)

วัชรินทร์ ปรีดาธารณ์ ได้ศึกษา เรื่องกำลังขวัญของครูพลศึกษาในกรุงเทพมหานคร
ศึกษาเฉพาะกรณีครูโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2519 พบว่าระดับขวัญของครูพลศึกษา
ที่มีในแต่ละองค์ประกอบของกำลังขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (วัชรินทร์ ปรีดาธารณ์
2520:71-76)

เสาวนิต วิริยะศิริกุล ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบสวัสดิการครูที่สอนอยู่
ในโรงเรียนราษฎร์ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้น ป.7 ที่เก็บค่าเล่าเรียนในอัตราสูง กับครูที่สอนใน
โรงเรียนราษฎร์ที่เก็บค่าเล่าเรียนในอัตราต่ำ พบว่า ครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ประสบปัญหา
ด้านเศรษฐกิจเนื่องจากรายได้ไม่พอรายจ่าย ด้านการสอนครุมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก ทั้งมีหน้าที่
พิเศษที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ ครูมีโอกาสศึกษาต่อ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าสวัสดิการที่
โรงเรียนจัดให้ยังไม่ดีพอ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง และบั่นทอนกำลังใจในการปฏิบัติงาน
ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากครู คือ ต้องการให้รัฐปรับปรุงอัตราเงินเดือนและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ได้ควบคุมการบริหารงานของโรงเรียนให้ใกล้ชิดกว่าที่เป็นอยู่ ต้องการรับสวัสดิการในด้านต่าง ๆ
จากรัฐให้เท่าเทียมกับข้าราชการ (เสาวนิต วิริยะศิริกุล 2522:157-170)

สุมน ณรงค์อินทร์ ได้ศึกษา เรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนราษฎร์
เปรียบเทียบกับครูโรงเรียนรัฐบาล พบว่า ขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์ต่ำกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล
ครูโรงเรียนราษฎร์มีขวัญซึ่งสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ปัจจัยในด้าน
นโยบายการบริหาร ความยุติธรรมของอัตราเงินเดือน สวัสดิการ โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติ
งาน ความมั่นคงของงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา การติดต่อ
สื่อสารภายในโรงเรียนเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน (สุมน ณรงค์อินทร์
2522:170-181) ✓

พา ไชยเดช ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์กับครู
โรงเรียนราษฎร์ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นและอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองฝ่าย ครู
เห็นว่าขาดความมั่นคงในอาชีพ และผู้บริหารไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการบริหารในหลายประการ
เช่น สวัสดิการ การส่งเสริมแนวทางการศึกษาต่อ เป็นต้น (พา ไชยเดช 2513:178-184)

ในการพิจารณาเพื่อหามาตรการส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเอกชนมีความตั้งใจ
ทำงาน ยินดีที่จะอุทิศเวลาและแรงงานของตนเองทำงานร่วมมือกับเพื่อนครู และผู้บริหาร

โรงเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถของตน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรพิจารณากำลังขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอย่างยิ่ง

เนื่องจากได้มีการศึกษาวิจัยงานเพื่อให้ได้ข้อความรู้ด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนกันเป็นจำนวนมากพอสมควร และงานวิจัยแต่ละเล่ม มีจุดเน้น วิธีการวิจัย และผลการวิจัยที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะได้มีการรวบรวมผลงานวิจัยในด้านนี้ มาศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับข้อความรู้ที่ได้จากผลวิจัยเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนปัจจุบัน และหาข้อคิดเกี่ยวกับแนวโน้มในการศึกษาด้านนี้ในอนาคต

การศึกษาเพื่อรวบรวมสรุปการสืบค้น วิเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวนี้ นอกจากจะมีประโยชน์ในการวิจัยค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไปทางด้านนี้แล้ว ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในการนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และได้ข้อมูลในการศึกษาแม่ นตรง กว้างขวางยิ่งขึ้น เฮเลนา เอช แครเมอร์ (Kraemer 1983:93-101) กล่าวว่า "เมื่อนโยบายการนำไปใช้ เพื่อการคิดตัดสินใจมักอาศัยการวิจัยข้อเท็จจริง ก็ไม่ควรอาศัยงานวิจัยเพียงเรื่องเดียว แต่ต้องอาศัยความเป็นเอกฉันท์จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง หรือมีสถิติยืนยันสำคัญอันเดียวกัน ซึ่งจะต้องได้รับการประเมินจากระดับค่านัยสำคัญที่เหมาะสมเหมือนกัน"

จีน วี กลาส ได้เสนอวิธีการสังเคราะห์ศึกษาผลงานวิจัยอย่างมีระเบียบที่สำคัญเกิดขึ้น เรียกว่า การวิเคราะห์แบบเมตา (Meta-analysis) ซึ่งในปัจจุบันงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มีมาก แต่การศึกษาในแต่ละเรื่อง แม้จะเป็นเรื่องเดียวกันก็มีจุดเน้นและเทคนิควิธีการวิจัยแตกต่างกัน เช่น กลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ต่างกัน วิธีวิเคราะห์คนละวิธี จึงทำให้ผลการวิจัยที่ได้ อาจแตกต่างกันได้ ซึ่งทำให้ผู้จะนำผลไปใช้เกิดความสงสัยไม่แน่ใจเกี่ยวกับผลการวิจัยนั้นว่า มีประโยชน์และสามารถนำผลไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องหรือไม่ กลาส ได้ให้ความสำคัญของปัญหานี้ และได้แนะนำวิธีการวิเคราะห์ที่มีชื่อว่า Meta-analysis ซึ่งเป็นเทคนิควิธีที่อาศัยสถิติวิเคราะห์ในการบูรณาการผลการวิจัยหลาย ๆ เล่ม ที่ศึกษาในเรื่องเดียวกันเพื่อสืบค้นหาข้อสรุปของปัญหานี้ (Glass, Mcgaw and Smith 1981:21-22).

ดังนั้น จึงควรนำข้อความรู้ที่ได้จากงานวิจัยทั้งหลายที่ศึกษา เรื่องขวัญในการปฏิบัติ

งานของครูโรงเรียนเอกชนนั้น มาสังเคราะห์และบูรณาการผลการวิจัย เพื่อให้ได้สรุปข้อความรู้ด้านขวัญในการปฏิบัติงานครูที่ครอบคลุมเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการพัฒนาขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการรวบรวมสรุปการสืบค้นและการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชนด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน โดยใช้แนวคิดของ Meta-analysis สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยมีดังนี้คือ

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะด้านเนื้อหาและวิธีการวิจัยของงานวิจัยด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์งานวิจัย เฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชนด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนทั้งหมด ตั้งแต่ พ.ศ.2503 จนถึงปี พ.ศ.2528 ซึ่งเป็นช่วงปีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 (ระหว่างปี พ.ศ.2503-2519) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 ในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจงานวิจัยถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2528 และกำหนดขอบเขตดังนี้

1. เฉพาะงานวิจัยที่เป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และงานวิจัยจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงทางด้านการศึกษา โดยจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเผยแพร่และอยู่ในหน่วยงาน
2. วิเคราะห์หัวข้อประกอบของขวัญใน 3 มิติ คือ
  - 2.1 ลักษณะของครูก่อนปฏิบัติวิชาชีพครู
  - 2.2 ลักษณะของผู้บริหารและการบริหารงานโรงเรียน
  - 2.3 สภาพแวดล้อมขณะปฏิบัติวิชาชีพครู

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลและสารสนเทศที่ปรากฏในรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์นั้น ถูกต้อง

ตามความจริง

2. ประสิทธิภาพของผู้วิเคราะห์งานวิจัยก่อนและหลัง
ไม่มีความแตกต่าง

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัย หมายถึง วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และงานวิจัยที่รายงานไว้ใน
ห้องสมุดของสถาบันและหน่วยงานของรัฐ เป็นงานที่ได้จัดทำเป็นการวิจัยขึ้นในช่วงปี พ.ศ.
2503 ถึงปี พ.ศ. 2528

ปัจจัยเชิงใจ หมายถึง องค์ประกอบที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ดี มีความพอใจ และมีขวัญ
ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ได้โดยอ้อม เช่น
ความสามารถในการบริหารงานโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ย่อมทำให้ครูในโรงเรียนภาคภูมิใจ

ปัจจัยค่าจุน หมายถึง องค์ประกอบแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมขวัญในการปฏิบัติงานของ
ครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดให้ครูได้โดยตรง เช่น การจัดสวัสดิการ
ด้านต่าง ๆ แก่ครู

ขวัญในการปฏิบัติงาน หมายถึง กำลังใจและพฤติกรรมของคนทำงานที่แสดงออกใน
รูปของความรู้สึกที่มีความรับผิดชอบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เพื่อร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
ถ้าหากคนมีกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้น และมีประสิทธิภาพก็แสดงว่าเขามีขวัญ
ในการปฏิบัติงานสูง

สวัสดิการครู หมายถึง การบริการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมความก้าวหน้าใน
วิชาชีพที่โรงเรียนเอกชนให้แก่ครู

ระดับขวัญ หมายถึง ระดับเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นจากการศึกษางานวิจัยและการตัดสินใจของผู้
เชี่ยวชาญ โดยจะแบ่งออก 5 ระดับ คือ ระดับขวัญต่ำ ระดับขวัญค่อนข้างต่ำ ระดับขวัญปาน
กลาง ระดับขวัญค่อนข้างสูง และระดับขวัญสูง

โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน
และอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ครู หมายถึง ครูประจำที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนเอกชน โดยได้รับเงินเดือน
ค่าจ้างประจำ

องค์ประกอบของขวัญ หมายถึง ส่วนสำคัญที่ประกอบกันเป็นขวัญของครูโรงเรียน

เอกชน

มติของขวัญ หมายถึง ส่วนสำคัญที่อธิบายองค์ประกอบของขวัญอันได้มาจากผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ซึ่งกำหนดให้ขวัญมี 3 มติ คือ

- (1) มติลักษณะของครูก่อนปฏิบัติวิชาชีพครู หมายถึง ทักษะคติ บุคลิกภาพ และภูมิหลังของครูก่อนปฏิบัติวิชาชีพครู
- (2) มติลักษณะของผู้บริหารและการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง ระบบบริหารงานวิชาการ การจัสต์สวัสดิการของโรงเรียน ซึ่งครูได้รับโดยตรง
- (3) มติสภาพแวดล้อมขณะปฏิบัติวิชาชีพครู หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวครูทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ข้อความรู้ด้านสภาพขวัญและทลสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ได้รับการวิจัยว่ามีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งจักได้ใช้ส่งเสริมและแก้ไขในส่วนที่ยังขาดให้แก่ครูโรงเรียนเอกชน และเป็นข้อมูลในการศึกษาที่กว้างขวาง ก่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้บริหารในการนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์
2. ได้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายการช่วยเหลือด้านสภาพขวัญในการปฏิบัติงานและสวัสดิการของครูโรงเรียนเอกชนได้อย่างเหมาะสม
3. ได้เป็นแนวทางกำหนดระเบียบปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั่วไปได้ปฏิบัติด้านการให้บริการ สวัสดิการแก่ครู และเป็นแนวทางของรัฐด้านการให้ความคุ้มครองการบริการและการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโรงเรียนเอกชน
4. ได้ทราบว่าองค์ประกอบใดที่ครูมีค่า ควรหาทางส่งเสริมและช่วยเหลือให้อยู่ในระดับที่ค้ำขึ้นอย่างไร สำหรับผู้บริหารทั้งของรัฐและผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
5. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป โดยเฉพาะในส่วนที่งานวิจัยต่าง ๆ มิได้ทำการศึกษามาก่อน